

ԾՐԱԳԻՐ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ «2012 – 2014 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԼԱԲՈՐԱՏՈՐ ԱԽՏՈՐՈՇՄԱՆ ԵՎ
ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԾԱԳՈՒՄ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀՈՒՄՔԻ ԵՎ ՆՅՈՒԹԵՐԻ, ԲՈՒՅՍԵՐԻ ԿԱՐԱՆՏԻՆԻ,
ԳՅՈՒՂՄՇԱԿԱԲՈՒՅՍԵՐԻ ԵՎ ԲՈՒՅՍԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ
ԼԱԲՈՐԱՏՈՐ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ»**

I. Իրավիճակի նկարագրությունը

1. «Հանրապետական անասնաբուժասանիտարական և բուսասանիտարական լաբորատոր ծառայությունների կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունը (այսուհետ՝ կազմակերպություն) միակ կազմակերպությունն է հանրապետությունում, որն իրականացնում է կենդանիների հիվանդությունների (այդ թվում՝ թռչունների, մուշտակամորթ գազանների, ձկների և մեղուների) լաբորատոր ախտորոշման սահմանում, սերոմոնիթորինգ, շիճուկաբանական հետազոտություններ, ՀՀ տարածքում բույսերի կարանտին օրգանիզմների, հիվանդությունների և մոլախոտերի հայտնաբերում: Կազմակերպությունն իրականացնում է նաև կենդանական ծագում ունեցող մթերքի և հումքի, թունաքիմիկատների փորձաքննության կազմակերպում:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի N 631-Ն որոշման համաձայն՝ կազմակերպությունը վերակազմակերպվել է «Հանրապետական անասնաբուժասանիտարական և բուսասանիտարական լաբորատոր ծառայությունների կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության: Վերջինիս գործունեության հիմնական առարկան և նպատակներն են՝

1) կենդանիների հիվանդությունների (այդ թվում՝ թռչունների, մուշտակամորթ գազանների, ձկների և մեղուների) լաբորատոր ախտորոշման սահմանում:

2) կենդանական ծագում ունեցող մթերքի և հումքի փորձաքննության կազմակերպումը:

3) սերոմոնիթորինգի իրականացումը:

4) շիճուկաբանական հետազոտությունների իրականացումը:

5) Հայաստանի Հանրապետության տարածքում բույսերի կարանտին օրգանիզմների, հիվանդությունների և մոլախոտերի հայտնաբերումը:

2. Հայաստանի Հանրապետությունում 2010 թվականի դրությամբ առկա է 562569 խոշոր եղջերավոր կենդանի, 501775 մանր եղջերավոր կենդանի, 99266 խոզ, 1224 ձի, 1703164 թռչուն, 188559 մեղվաընտանիք, հետևաբար պարբերաբար կատարվում են վերը նշված հետազոտությունները: Հաշվի է առնվում նաև ձկների, ճագարների, վայրի կենդանիների զգալի քանակների առկայության գործոնը:

3. ՀՀ ԳՆ սննդամթերքի անվտանգության պետական ծառայության անասնահամաճարակային վիճակի վերաբերյալ նախորդ տարիների հաշվետվությունների տվյալները վկայում

են, որ անասնաբուժական և բուսասանիտարական ոլորտների կայուն զարգացմանը մեծապես նպաստում են կազմակերպության կողմից իրականացվող հետևողական աշխատանքները կենդանիների (այդ թվում՝ կենդանիների և մարդու համար ընդհանուր) մի շարք հիվանդությունների լաբորատոր ախտորոշման, անասնահամաճարակային վիճակի դաշտային ուսումնասիրության, կենդանական և բուսական ծագման հումքի, մթերքի և սննդամթերքի, բույսերի կարանտին օրգանիզմների, թունաքիմիկատների փորձաքննության ուղղությամբ:

4. Համաձայն ՀՀ ԳՆ սննդամթերքի անվտանգության պետական ծառայության տարեկան հաշվետվության տվյալների՝ 2009 թվականի հունվար-դեկտեմբեր հաշվետու ժամանակահատվածում ՀՀ մարզերի 932 համայնքներում կազմակերպության կողմից ախտորոշվել են բրուցելյոզ, պաստերյոզ (ԽԵԿ, ՄԵԿ և խոզեր), տուբերկուլյոզ, լեյկոզ (ԽԵԿ), կարմրախտ և խոզերի աֆրիկական ժանտախտ, կատաղություն (շներ), ինչպես նաև մի շարք այլ պարտադիր ծանուցման ենթակա հիվանդություններ (սիբիրախտ, բրադզոտ, խշխշան պալար և այլն): Համաձայն ՀՀ ԳՆ սննդամթերքի անվտանգության պետական ծառայության տվյալների՝ 2010 թվականի հունվարից դեկտեմբեր ընկած ժամանակահատվածում կազմակերպության կողմից ախտորոշվել են բրուցելյոզի (ԽԵԿ և ՄԵԿ), պաստերելյոզի (ՄԵԿ և խոզեր), տուբերկուլյոզի և թեյլերիոզի (ԽԵԿ), նյութսլյան հիվանդության (թռչուններ) և խոզերի աֆրիկական ժանտախտ հիվանդություններ: Դեպքերի վաղ հայտնաբերումը հնարավորություն ընձեռեց ժամանակին իրականացնել համալիր միջոցառումներ և կանխել հիվանդությունների հետագա տարածումը:

5. 2007 թվականին կազմակերպության ֆինանսավորման ծավալը կազմել է 190328,0 մլն. դրամ: 2008 թվականին ֆինանսավորման ծավալի աճը կազմել է 4,3%՝ 198840,0 մլն. դրամ: 2009 թվականի ֆինանսավորման ծավալի աճը կազմել է 8,5%՝ 217400,0 մլն. դրամ, որի շրջանակում կատարվել է 1145448 հետազոտություն: 2010 թվականին ֆինանսավորման ծավալը նվազել է 14,9%՝ 185000,0 մլն. դրամ, որի շրջանակում կատարվել է 1012011 հետազոտություն: 2011 թվականին ֆինանսավորման ծավալի աճը նախորդ տարվա համեմատ կազմել է 3,1%՝ 190898,2 մլն. դրամ, որի շրջանակում կատարվել է 815000 հետազոտություն:

6. Կազմակերպությունը, որպես փորձարկման լաբորատորիա, համապատասխանում է ՀՍ ԻՍՕ/ԻԷԿ 17025-2005 ստանդարտների պահանջներին և հավատարմագրված է (տրված

Հայաստանի Հանրապետության Էկոնոմիկայի նախարարության կողմից (վկայագիր N AST-001.Q-0002-2011, նույնականացման նշագիրը F51)), ունի լայն հավատարմագրման ոլորտ:

II. Ծրագրի նպատակները և խնդիրները

7. Ծրագրի հիմնական նպատակն է ՀՀ բնակչությանը պաշտպանել կենդանիների և մարդու համար ընդհանուր (զոոնոզ) վարակիչ հիվանդություններից, ապահովել կենդանական և բուսական ծագման անասնաբուժասանիտարական տեսակետից անվտանգ սննդամթերքով, հայտնաբերել բույսերի կարանտին հիվանդությունները (այդ թվում՝ վնասատուները), կատարել ՀՀ-ում վաճառվող թունաքիմիկատների հետազոտություն:

8. Վերը նշված նպատակներին հասնելու համար և վերապահված լիազորությունների շրջանակներում կազմակերպության հիմնական խնդիրներն են՝

- 1) հիվանդությունների (այդ թվում նաև բրուցելյոզի) լաբորատոր ախտորոշում.
- 2) վարակամերժության աստիճանի որոշում (դաբադի և խոզերի դասական ժանտախտ).
- 3) փորձանմուշների փորձաքննությունը բույսերի կարանտին, առավել վտանգավոր վնասակար օրգանիզմների և թաքնված վարակի հայտնաբերում.
- 4) Հայաստանի Հանրապետությունում լիցենզավորված բույսերի պաշտպանության միջոցների վաճառքի կետերից նմուշառումների թունանյութերի ազդող նյութի որոշման լաբորատոր փորձաքննություն.
- 5) ռեակտիվների, ախտահանիչների պահպանություն և բաշխում «Հանրապետական անասնաբուժասանիտարական և բուսասանիտարական լաբորատոր ծառայությունների կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի մարզային և տարածաշրջանային կենտրոններին:

III. Ծրագրի բյուջեն

9. Ծրագրի իրականացման համար նախատեսվում է ֆինանսավորում պետական բյուջեից՝ ըստ աղյուսակի՝

Ծրագրի անվանումը	2012 թ. (հազ. դրամ)	2013 թ. (հազ. դրամ)	2014 թ. (հազ. դրամ)
Գյուղատնտեսական կենդանիների հիվանդությունների լաբորատոր ախտորոշման և կենդանական ծագում ունեցող հումքի և նյութի, բույսերի կարանտինի, գյուղմշակաբույսերի և բույսերի պաշտպանության միջոցների լաբորատոր փորձաքննությունների իրականացում	218198.2	236259.6	248408.4

IV. Ծրագրի իրականացման միջոցառումները

10. Հայաստանի Հանրապետության «2012-2014 թվականների Գյուղատնտեսական կենդանիների հիվանդությունների լաբորատոր ախտորոշման և կենդանական ծագում ունեցող հումքի և նյութի, բույսերի կարանտինի, գյուղմշակաբույսերի և բույսերի պաշտպանության միջոցների լաբորատոր փորձաքննությունների իրականացում» ծրագիրն ամեն տարի իրականացվում է 3 միջոցառումներով:

Միջոցառումների անվանումը	Չափի միավորը	2012 թվական	
		Փորձաքննությունների քանակը	Իրականացման համար անհրաժեշտ բյուջեն (հազ. դրամ)
1. Գյուղատնտեսական կենդանիների հիվանդությունների (այդ թվում նաև բրուցելյոզի) լաբորատոր ախտորոշում և վարակամերժության աստիճանի որոշում	Հատ	900148	187898.2

2. Բույսերի կարանտին, առավել վնասակար օրգանիզմների և թաքնված վարակի հայտնաբերման նպատակով լաբորատոր փորձաքննությունների իրականացում. հանրապետությունում թունաքիմիկատների վաճառքի կետերից վերցված նմուշներում թունանյութերի ազդող նյութի որոշման նպատակով լաբորատոր փորձաքննությունների իրականացում	Հատ	6600	27300.0
3. Ռեակտիվների, ախտահանիչների պահպանության և բաշխման հետ կապված ծախսեր	-	-	3000.0
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	-	-	218198.2

Միջոցառումների անվանումը	Չափի միավորը	2013 թվական	
		Փորձաքննությունների քանակը	Իրականացման համար անհրաժեշտ բյուջեն (հազ. դրամ)
1. Գյուղատնտեսական կենդանիների հիվանդությունների (այդ թվում նաև բրուցելյոզի) լաբորատոր ախտորոշում և վարակամերժության աստիճանի որոշում	Հատ	900148	205959.6
2. Բույսերի կարանտին, առավել վնասակար օրգանիզմների և թաքնված վարակի հայտնաբերման	Հատ	6600	27300.0

նպատակով լաբորատոր փորձաքննությունների իրականացում. հանրապետությունում թունաքիմիկատների վաճառքի կետերից վերցված նմուշներում թունանյութերի ազդող նյութի որոշման նպատակով լաբորատոր փորձաքննությունների իրականացում			
3. Ռեակտիվների, ախտահանիչների պահպանության և բաշխման հետ կապված ծախսեր	-	-	3000.0
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	-	-	236259.6

Միջոցառումների անվանումը	Չափի միավորը	2014 թվական	
		Փորձաքննությունների քանակը	Իրականացման համար անհրաժեշտ բյուջեն (հազ. դրամ)
1. Գյուղատնտեսական կենդանիների հիվանդությունների (այդ թվում նաև բրուցելյոզի) լաբորատոր ախտորոշում և վարակամերժության աստիճանի որոշում	Հատ	900148	218108.4
2. Բույսերի կարանտին, առավել վնասակար օրգանիզմների և թաքնված վարակի հայտնաբերման	Հատ	6600	27300.0

նպատակով լաբորատոր փորձաքննությունների իրականացում. հանրապետությունում թունաքիմիկատների վաճառքի կետերից վերցված նմուշներում թունանյութերի ազդող նյութի որոշման նպատակով լաբորատոր փորձաքննությունների իրականացում			
3. Ռեակտիվների, ախտահանիչների պահպանության և բաշխման հետ կապված ծախսեր	-	-	3000.0
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	-	-	248408.4

V. Ծրագրի իրականացումից ակնկալվող արդյունքները

11. Ծրագրի իրականացումը կնպաստի անասնահամաճարակային իրավիճակի բարելավմանը, ինչը հնարավորություն կնձեռի գործնականում կիրառել Եվրախորհրդարանի 178/2002 EC որոշմամբ ամրագրված կենդանական ծագում ունեցող սննդամթերքի անվտանգության ապահովման հիմնարար սկզբունքները, այն են՝

1) ապահովել կենդանիների առողջությունը.

2) գյուղատնտեսական ոլորտում գործող արտադրող և վերամշակող ձեռնարկություններին ապահովել անասնաբուժական տեսակետից ապահով հումքով.

3) կանխել բնակչության շրջանում կենդանիների և մարդկանց համար ընդհանուր հիվանդությունների բռնկման դեպքերը:

12. Ծրագրի իրականացումից ակնկալվող հիմնական արդյունքներն են՝

1) ցամաքային և ջրային կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչների հանդեպ բարձր զգայողականությամբ օժտված ախտորոշիչների առկայություն.

2) ցամաքային և ջրային կենդանիների որոշ վարակիչ հիվանդությունների լաբորատոր ախտորոշման իրականացում և լաբորատոր փորձաքննության եզրակացության 95-98%-ոց հավաստիություն.

3) պատշաճ լաբորատոր գործունեության կիրառում և որոշ էնդեմիկ վարակիչ հիվանդությունների նկատմամբ լաբորատոր ստուգում անցած առանձին տեսակի անասնազիտաքանակի առկայություն.

4) պատշաճ լաբորատոր գործունեության կիրառում և որոշ էնդեմիկ վարակիչ հիվանդությունների նկատմամբ լաբորատոր ստուգում անցած կենդանական ծագման հումքի, մթերքների և սննդամթերքի առկայություն.

5) պատշաճ լաբորատոր գործունեության կիրառում և կարանտին, առավել վտանգավոր վնասակար օրգանիզմների և թաքնված վարակի հայտնաբերում.

6) պատշաճ լաբորատոր գործունեության կիրառում և Հայաստանի Հանրապետությունում լիցենզավորված բույսերի պաշտպանության միջոցների վաճառքի կետերում կատարված նմուշառումների թունանյութերի ազդող նյութի որոշման լաբորատոր փորձաքննությունների արդյունքում անորակ թունաքիմիկատների հայտնաբերում.

7) անասնաբուժական սարքավորումների, ախտորոշիչ միջոցների, ռեակտիվների, ախտահանիչ նյութերի, ապակեղենի և այլնի պատշաճ ընդունումը, պահպանումը և տեղափոխում-հանձնումը հասցեատերերին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ

Դ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ